

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

IC²I JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
NUMBER
FOR SERIALS
PUBLICATIONS

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBID

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

Volume 2, Issue 2
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar

doi[®] digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

UDK:658.11:305(575.1)

O'zbekistonda ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda boshqaruv omillari**Ashurova Durdona**

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Menejment fakulteti, biznes boshqaruv (tarmoqlar va sohalar boyicha)

yo'nalishi 3-kurs talabasi

ORCID: 0009-0003-3037-445X

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda boshqaruv omillari tahlil qilinadi. Ayollar tadbirkorligi iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida muhim omil sifatida qaralib, ularning faoliyatini samarali boshqarish, moliyaviy va tashkiliy qo'llab quvvatlash yo'llari yoritiladi. Shuningdek, davlat siyosatining bu sohadagi roli hamda amaliy muammolar va ularning yechimlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: ayollar tadbirkorligi, boshqaruv omillari, menejment, iqtisodiyot rivojlanishi, innovatsiya.

Аннотация. В данной статье анализируются управленческие факторы, влияющие на развитие женского предпринимательства в Узбекистане. Женское предпринимательство рассматривается как важный фактор устойчивого развития экономики. В работе освещаются вопросы эффективного управления, а также финансовой и организационной поддержки деятельности женщин-предпринимателей. Кроме того, рассматривается роль государственной политики в данной сфере, практические проблемы и пути их решения.

Ключевые слова: женское предпринимательство, управленческие факторы, менеджмент, экономическое развитие, инновация.

Annotation. This article analyzes the managerial factors influencing the development of women's entrepreneurship in Uzbekistan. Women's entrepreneurship is considered an important factor in the sustainable development of the economy, and the paper highlights the ways to ensure effective management, as well as financial and organizational support for their activities. In addition, the role of state policy in this field, practical challenges, and possible solutions are also discussed.

Keywords: women's entrepreneurship, management factors, management, economic development, innovation.

Kirish. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida ayollar tadbirkorligini rivojlantirish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ayollarni iqtisodiy hayotga faol jalb etish, ularning biznes yuritishdagi salohiyatini oshirish, hamda tadbirkorlik faoliyatini kengaytirish bo'yicha bir qator davlat dasturlari amalga oshirilmoqda. Jumladan, "Ayollar daftari" tizimi, imtiyozli kreditlar, grantlar va o'quv dasturlari orqali ayollar

tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari takomillashtirilmoqda. Misol uchun, xotin qizlarning iqtisodiy faolligini oshirish, kasbga o'qitish va ularni tadbirkorlikka keng jalb qilish munosabati bilan Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi hisobidan uch yillik imtiyozli, yeti yil muddatga 14% stavkada jami 100 million AQSH dollari miqdorida kredit ajratildi[1]. Ayollar tadbirkorligi nafaqat ijtimoiy tenglikni ta'minlash, balki mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishida ham muhim rol o'ynaydi. Ular xizmat ko'rsatish, qishloq xo'jaligi, ta'lim, tikuvchilik va boshqa ko'plab sohalarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritmoqdalar. Shu jumladan, bir yil avval bo'lib o'tgan O'zbekistob-Belarus II-ayollar forumi doirasidagi seksiya yig'ilishida ikkala mamlakatning yengil sanoati sohasida hamkorlikni rivojlantirish hamda eksport-import masalalarida o'zaro munosabatlarni rivojlantirishga qaratildi[2]. Shak-shubhasiz bunday tadbirlar ayollardan chiqqan va ular bunday rivojlantirishlarni yaxshigina eplashyapti. Ayollarni tadbirkorlikka jalb qilishning asosiy omillaridan biri bu ularni qo'llab quvvatlash va yetarlicha sharoit yaratib berish, bu orqali ularning o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi va mamlakatimizga juda katta hissa qo'shadigan biznes g'oyalar yaratishadi.

Respublikamizda ayollar tadbirkorligini oshirish uchun kerakli amallar oshirilayotgani tufayli, ayollar hatto dunyo miqyosiga chiqishyapti. Misol uchun, ayollarimiz 2025-yil 9-oktyabrda Sankt-Peterburgda o'tqazilgan “Rossiya xalqaro ijodiy mavsumlari” (RICS) xalqaro konferensiyasida O'zbekiston nomidan ishtirok etdi.[3]. Bunday konferensiyalar orqali ayollarimiz ham kundan kunga qanday faollashib borishayotganini ko'rish mumkun.

1-rasm: Ayollarning mehnat bozorida ishtirok etish ko'rsatkichlari (2023-yil).

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. “RICS konferensiyasida ishtirok etish O'zbekistonning kreativ sanoatini rivojlantirish yo'lidagi muhim qadam bo'ldi.

Tadbir davomida biz Rossiya va Qozog'iston tadbirkorlari bilan qo'shma loyihalarni amalga oshirish, ekologik innovatsiyalarni joriy etish hamda mahalliy brendlarni xalqaro bozorlarga olib chiqish bo'yicha kelishuvlarga erishdik," deydi "Shoxon Shoirabegim" brendi asoschisi Shoiraxon Karimova[3].

Biror bir biznes boshlashda uning avvalo foydali tomonlarini o'ylab chiqish kerak, avvalo narxlari va sifati orqali xalqqa foydasini, daromadi va ish joyi qulayligi orqali ishchilariga foydasini, shaffofligi va qonun borasida to'g'ri faoliyati orqali davlatga foydasini va eng muhimi tabiatga bo'lgan foydasini inobatga olishi lozim. Foydasi tegmagan taqdirda ham hech yo'q zarari tegmasligi lozim. Ayol tadbirkorlarimiz ham shu mas'uliyatlarni o'z bo'yniga olgan holda bizneslarini yurg'izishyapti. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish jarayonida orttirilgan tajriba va jamoatchilik muhokamasi natijalari asosida "O'zbekiston - 2030" strategiyasi ishlab chiqildi. Ushbu strategiyasida xotin-qizlarni qo'llab - quvvatlash tizimini mustahkamlash, huquq va qonuniy manfaatlarini ta'minlash, ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy faolligini oshirish, gender tengligini ta'minlash bo'yicha ham chora-tadbirlar tizimi davom etmoqda[4].

Tadqiqot metodologiyasi. Biznes boshqaruv hamda menejment sohalarini asosan erkaklarga topshirishadi- nega? Go'yoki ularning nazdida ayollar bunday mas'uliyatlarni eplay olishmaydi. Ammo psixologik tomondan qaraganda ayollarda emotsional boshqarish kuchliroq bo'lsada, ular uzoq muddatli boshqaruvni eplay olish qobiliyatiga egalar. Misol uchun ko'plab qirollik davlatlarda ham ayollar uzoq yillab boshqaruvni yaxshigina eplashgan.

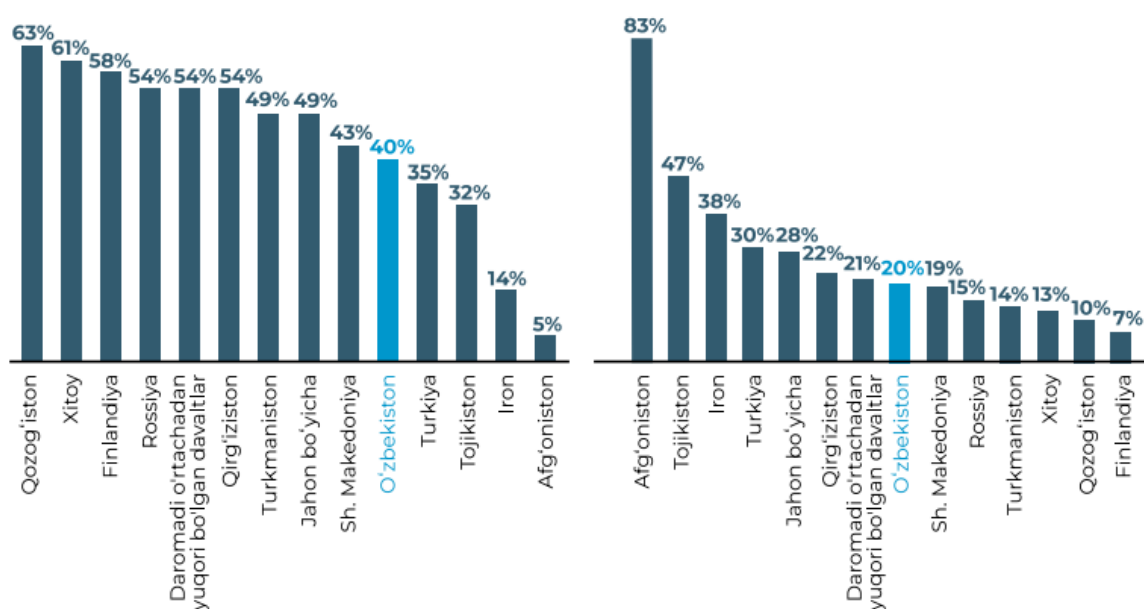
O'zbekistonda esa, aholining 52 foizi qishloq joylarda yashayotganini hisobga olganda, ulardan ayollar qishloq xo'jaligi xodimlarining katta qismini tashkil etadi va hududlarning barqaror rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi[5].

So'nggi yillarda Prezidentimiz famoni orqali ayollarni biznesda qo'llab quvvatlashga alohida e'tibor qaratishdi. Misol uchun "Ayollar tadbirkorligini qo'llab quvvatlash" dasturi orqali 2022-2026-yillar uchun 1 trillion so'mdan ortiq mablag' ajratilgan. Shu asosda ayollar uchun maxsus "Biznes inkubator" markazlari, mikromoliyaviy kreditlar joriy etilgan. Bir o'z poydevorini o'rnatgan biznesni olaylik, 2018-yilda Buxoro viloyatida Gulnor Sobirova tomonidan tashkil etilgan "Gulnor textiles" tikuvchilik korxonasi. Korxonada dastlab 5 nafar xodim ishlagan bo'lsa, 2024-yilga kelib ishchilar soni 35 nafarga oshgan, ishlab chiqarish hajmi esa 4 barovarga oshgan. Mahsulot ichki bozor va Qozog'istonga eksport qilinadi.

Tahlil va natijalar. Hozirgi o'zgarishlar va globallashtirish jarayonlarining kengayishi sharoitida ayollarning kichik bizneslari hamda xususiy tadbirkorlikdagi o'rnini aniqlash va bu borada hal etilishi kerak bo'lgan muammolar hali hanuz o'z yechimini kutmoqda. Hozirda yurtimizda o'z

tadbirkorlik faoliyatini yuritayotganlarning 40% ini ayollar tashkil qiladi.[6]. Bu miqdorni oshirish maqsadida keng imkoniyatlarni yo'lga qo'yish lozim.

Ayollar va erkaklar o'rtasidagi tenglik, ayollarga nisbatan kamsitishning yo'l qo'yilmasligi masalalari O'zbekiston Konstitutsiyasida mustahkamlab qo'yilgan. So'nggi yillarda O'zbekiston Prezidenti Sh. Mirziyoyev rahbarligida barcha sohalarda, xususan, milliy iqtisodiyotning ochiqqligini ta'minlash, uni jahon iqtisodiyotiga integratsiya qilish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, investitsion jozibadorlikni mustahkamlash hamda kichik va o'rta biznesni xalqaro standartlar asosida rivojlantirish yo'nalishida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi[7].

2-rasm. Ta'lim olmayotgan, ishlamayotgan yoki kasbiy tayyorgarlikdan o'tmayotgan yosh xotin-qizlar ulushi (2023-yil).

Qisman ushbu demografik tendensiyalar tufayli, 2023-yilda O'zbekistondagi yosh xotin-qizlarning qariyb 20% i ta'lim, bandlik yoki kasbga tayyorlash dasturlari doirasida qamrab olinmagan (2-rasm). Garchi bu NEET ko'rsatkichi global o'rtacha ko'rsatkichdan (28%) past bo'lsa-da, bu yuz minglab o'zbekistonlik yosh ayollarning mehnat bozoridan chetda qolayotganini aks ettiradi. (Aksincha, WDI ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2023-yilda O'zbekistonda yosh erkaklar uchun NEET ko'rsatkichi 10 foizni tashkil etib, bu — global o'rtacha ko'rsatkichdan (13 foiz) past.)[8].

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytadigan bo'lsam, O'zbekistonda ayollar tadbirligi, ularni ishga, o'qishga jalb qilish uchun qilinayotgan chora-tadbirlar yo'q emas, ammo bular mamlakatimizning kam foiz ayollariga yetib boryapti. Hali ham ayollar orasida qo'lida hunari yo'q, ish bilan ta'minlanmagan va hatto o'rta maxsus ta'limini bitirmaganlar ham yo'q emas. Shuning uchun bugungi kunda ayollarni tadbirkorlikka keng jalb etish va ularning bandligini ta'minlash, xususan, sohaning institutsional va huquqiy

asoslarini takomillashtirish masalalari eng dolzarb muammolardan biri sifatida yuzaga chiqmoqda. Yechim sifatida aytolamanki, misol uchun mahalliy hokimliklar, savdo-sanoat palatalari hamda universitetlar hamkorligida ayollarning savodxonligini oshirish chora-tadbirlari kuchliroq tarzda o'tqazilishi kerak. Avvalambor ta'lim olishni hamma uchun asosan ayollar uchun majburiy qilib qo'yish kerak, chunki nima bo'lganda ham yangi avlodni tarbiyalaydigan insonlar bu ayollar. Hozir hammadagi mobil telefonlar mavjud, agarda mashg'ulotlarga qatnasholmaydigan ayollar bo'lsa ular uchun online ta'limni va uning sifatini kuchaytirish kerak. Mentorlik dasturlari, moliyaviy savodxonlik kurslarini kengaytirib, ko'plab ayollarni jalb qilish lozim hatto majburlab bo'lsa ham, chunki ular o'z biznesini rejalashtirish, kredit, soliq va investitsiya jarayonlarini to'g'ri boshqarishni o'rganishlari kerak. Har bir ayol o'z mamlakatining iqtisodiy, moliyaviy holatidan xabardor bo'lib uni boshqarish yo'lida o'z bilim ko'nikmalari bilan bo'lishsa bu yurtimiz uchun katta foyda. Ayollar ishtirokidagi tadbirkorlikni rivojlantirish uchun milliy strategiya ishlab chiqish ham bir g'oya.

“Ayollar tadbirkorligi diyorimiz ravnaqi va farovonligi asosi”- Q. Abdurahmonov[9]. Shunday ekan, ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash – bu faqat iqtisodiy islohot emas, balki ijtimoiy barqarorlik sari tashlangan muhim qadamdir.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Xotin-qizlarning tadbirkorligini yo'lga qo'yish va rivojlantirishni qo'llab-quvvatlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida” gi qarori 07.03.2024 yildagi PQ-122-son.
2. “O'zbekiston - Belarus: Ayollar tadbirkorligi rivojlanib boryapti”. Yuz.uz, 27 avgust 2024. URL: <https://yuz.uz/uz/news/ozbekiston-belarus-ayollar-tadbirkorligi-rivojlanib-boryapti>
3. “Kreativlikni qo'llab-quvvatlash: O'zbekistonlik tadbirkor ayollar xalqaro konferensiyada sahnaga chiqdi.” United Nations Development Programme, 17 Oct. 2025, <https://www.undp.org/uz/uzbekistan/press-releases/kreativlikni-qollab-quvvatlash-ozbekistonlik-tadbirkor-ayollar-xalqaro-konferensiyada-sahnaga-chiqdi>
4. Kamoldinova N. (2024). Ayollar tadbirkorligini rivojlanish tendensiyalari. Toshkent “Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot”.
5. “Buxoroda qishloq ayollari kuni: yangi imkoniyatlar va ayollar yetakchiligini e'tirof etish.” United Nations Development Programme, 17 Oct. 2025
6. “Yurtimizdagi tadbirkorlarning 40 foizini xotin-qizlar tashkil qilmoqda.” uz24, 23 Okt. 2024.

7. Anvarjonova Z. "Opportunities And Legal Basis For The Development Of Women's Economic Independence And Their Entrepreneurial Activities In Uzbekistan" (2025). Zien Journal of Social Sciences and Humanities.
8. Ben S. va Ahmedova M. "O'zbekistonda ayollar tadbirkorligi:Tahlil va tavsiyalar" (2025). undp.org/Uzbekistan.
9. Abdurahmonov Q. "Ayollar tadbirkorligi – diyorimiz ravnaqi va farovonligi asosi" (2025). Ozbekiston milliy axborot agentligi.
10. Women Entrepreneurs in Uzbekistan Unlock New Opportunities in Creative Economy and Sustainable Tourism. (2025). UNDP.org

